

Årsrapport

for NORTØMMER FSC™ – gruppe.

(FSC – C103857)

2014

Introduksjon.

NORTØMMER har i 2010 - 2011 etablert en gruppe av eiendommer for felles FSC™-sertifisering. Gruppen fikk sertifikat første gang 28. mars 2011.

FSC-gruppen som organiseres av NORTØMMER består pr. 1. januar 2015 av følgende eiendommer:

Eiendom	Kontaktperson	Adresse	Kommune for hovedkontor	Nett-adresse	Areal totalt	Areal produktivt.
Løvenskiold Fossum	Sten Roger Thorstensen; roger@l-fossum.no	Boks 206 Sentrum, 3701 Skien	Skien	www.lfossum.no	330.000 da	220.128 da
Losby Bruk ANS	Erling Bergsaker erling.bergsaker@norskog.no	Losbyveien 241, 1475 Finstadjordet	Lørenskog	www.losbybruk.no	44.000 da	39.440 da
Fritzøe Skoger	Eivind Skurdal	Industrivegen 24, 3748 Siljan	Siljan	www.fritzoe-skoger.no	562.000 da	428.000 da
Goplerud Skog	Nils Magnar Goplerud Rygg	Goplerudvegen, 3528 Hedalen	Sør-Aurdal		13.000 da	7.000 da
Mathiesen Eidsvold Værk ANS	Øystein Løvli	Brustadvegen 15, 2090 Hurdal	Hurdal	www.mev.no	357.000 da	296.966 da
Sum					1.306.000 da	991.534 da

Ettersom vi ennå ikke har noen nasjonal FSC-standard i Norge, er gruppen sertifisert i henhold til generisk FSC standard, definert av Soil Association Woodmark. Gruppen har etter 2011 hatt årlige eksterne revisjoner, gjennomført av Orbicon ved Karina Kitnæs. I 2014 deltok også Lennart Holm. Her ble 4 involverte eiendommer revidert, samt NORTØMMER sitt arbeid med organisering og oppfølging av gruppen. Interne revisjoner gjennomføres i tillegg. Alle eiendommer er revidert minst en gang i 2014.

Aktivitet 2014

Avvirkning fordelt på hovedsortiment

Eiendom	Samlet avvirkning 2014	Gjennomsnittlig Avvirkn. siste 5 år	Tilvekst	Sag-tømmer 2014	Massevirke 2014	Energivirke 2014
Løvenskiold Fossum	42448 m3	40000 m3	94000 m3	24635 m3	15213 m3	2600 m3
Losby Bruk ANS	2886 m3	2508 m3	15100 m3	1259 m3	1203 m3	424 m3
Goplerud Skog	2506 m3	980 m3	2259 m3	1452 m3	1007 m3	47 m3
Fritzøe Skoger	62429 m3	63745 m3	158000 m3	39611 m3	20449 m3	2368 m3
MEV skoger	53242 m3	56176 m3	125000 m3	30610 m3	17288 m3	5344 m3
Sum	163511 m3	163409 m3	394359 m3	97567 m3	55160 m3	10783 m3

Avvirkning fordelt på treslag

Eiendom	Samlet avvirkning 2014	Gran	Furu	Løv (Bjørk)
Løvenskiold Fossum	42448 m3	39205 m3	2570 m3	673 m3
Losby Bruk ANS	2886m3	2594m3	237 m3	55 m3
Goplerud Skog	2506 m3	2459 m3	-	47 m3
Fritzøe Skoger	62429 m3	57008m3	1442 m3	3979 m3
MEV skoger	53242 m3	52397 m3	415 m3	430 m3
Sum	163511 m3	153662 m3	4664 m3	5184 m3

Bruk av kjemiske sprøytemidler for bekjempelse av uønsket vegetasjon, var i 2014, begrenset til bruk av Glyphosat (Roundup). 197 da ungskog og foynghelsesflater er sprøytet, med bruk av 63 l konsentrert sprøyteveske. Dette er sprøytet fra helokopter. I tillegg er det også benyttet glyphosat for traktor-sprøyting av veikanter. For dette formålet er det benyttet 180 l konsentrert sprøyteveske. Samlet anvendt sprøytemengde glyfoasat har vært ca. 243 l konsentrert sprøytemiddel, som ferdig utspedd for sprøyting blir ca. 3480 l total væskemengde (ikke konsentrat). Alle sprøyting fra lufta er gjennomført etter offentlig godkjenning av hvert felt.

All sprøyting er foretatt på eiendommene Fritzøe Skog og Løvenskiold Fossum, og gjennomført i løpet av august 2014.

I tillegg er Rotstop (biologisk middel) benyttet ved avvirkning og tynning, med totalt 3,5 kg.

Skogens tilvekst, foryngelse og generelle tilstand.

Tilveksten på eiendommene er som det fremgår av matrisen ovenfor samlet 394.000 m³. Samlet avvirkning er nyttbart virke er 163.510 m³. Selv etter korrigerings for miljøhensyn og topp, svinn og avfall, blir årlig uttak vesentlig lavere enn tilveksten. Nivået på tilveksten er preget av at det på eiendommene er stor andel skog i den alterklasse som gir høyest tilvekst, og kan være noe høyere enn hva som kan opprettholdes på lang sikt.

Alle eiendommene har skogbruksplan. De 4 største eiendommene har planen i en databaseløsning knyttet til digitalt kart. Plan og kart oppdateres rutinemessig, for å ha oversikt over ressursituasjonen, nødvendige skogkulturtiltak og å unngå avvirkning ut over produksjonsgrunnlag. Der planen ikke ligger digitalt, blir denne oppdatert manuelt.

Uplantede arealer eller arealer hvor naturlig foryngelse ennå ikke er etablert (h.kl. 1) på eiendommene følges opp fortløpende. På eiendommene totalt er andelen h.kl. I i interвалlet 0,1 til 3 %, som er klart innenfor normalt omfang, sett i forhold til normal ventetid fra hogst til planting. Problemet med snutebilleskader på ungskog er økende og enkelte av eiendommene, blant annet Losby Bruk, må gå systematisk over pantefeltene med suppleringsplanting for å få kompensere for avgang på grunn av snutebiller. Det benyttes planter behandlet med Merit Forest, men vi følger utviklingen av alternative behandlinger, blant annet voks eller lim blandet med sand, for å kunne fase ut bruk av insekticider på dette området. På Løvenskiold Fossum og Fritzøe skoger er beite-skader på ung granskog fra hjort et økende problem. Det registreres også stedvis beiteskader fra elg på ungskog av gran.

HCVF arealer.

Eiendommene har følgende omfang av HCVF-arealer:

Eiendom	Totalt areal HCVF	Areal hvor ingen hogst tillates	Areal hvor det kan tillates noe hogst	HCVF arealets andel av samlet areal
Løvenskiold Fossum	45595 da	45595 da	-	14 %
Losby Bruk ANS	4863 da	4078 da	785 da	11,3 %
Goplerud Skog	1302 da	976 da	326 da	10 %
Fritzøe Skoger	68803 da	67103 da	1700 da	12,2 %
MEV skoger	37730 da	18933 da	18797 da	10,6 %
Sum	158293 da	136685 da	21608da	12,1 %

Arealene er i løpet av siste halvår 2011 og første halvår 2012 systematisk sjekket ut på ortofoto. Arealene er videre suksessivt fulgt opp i forhold til risiko for ektern påvirkning, med kontroll på flybilder, avvikringslogger og etter behov feltkontroller i samsvar med de overvåkingsplaner som er laget for eiendommene. Resultetene viser at områdene er intakt. Det er ikke registrert vesentlige feilhogster, og heller ikke andre uforutsette hendelser som påvirker artsmangfoldet.

Eiendommene og sammensetningen av HCVF arealene er nærmere beskrevet i eiendommenes landskapsplaner som i sin helhet er lagt ut på eiendommenes hjemmesider.

Sammensetning og observerte endringer i flora og fauna.

Faunaen på eiendommene følges opp gjennom systematisk viltpleie, som følger av forvaltningsplaner for bl.a. elgforvaltningen. Dette er nødvendig for å balansere elgstammen med det beitetrykk som skogene tåler. For dette formål gjennomføres systematiske prøveplatebaserte registreringer av de viktigste arter for elgbeite. Ny slik taksering er gjennomført på Losby Bruk i 2013, og ny forvaltningsplan er laget. Dette er også viktige arter for annet dyreliv og biologisk mangfold generelt. For Losby er det videre etablert ulverevir, som vesentlig påvirker populasjonene av elg og bever.

Utviklingen i dyrevekter registreres på eiendommene fra hver jakt for å følge opp kondisjonen til viltstammen.

For Losby Bruk var i 2012 kalvevektene 64 kg slaktevekt, i 2013 51 kg og i 2014 76 kg. For Løvenskiold Fossum var vektene 57 kg. Slaktevektene ser nå ut til å ha en svakt stigende tendens.

Løvenskiold Fossum og Fritzøe skoger har tatt initiativ til og startet opp et forskningsprosjekt for å se nærmere på hvorfor dyrevektene utvikler seg slik de gjør, hva som kan gjøres for å opprettholde vektene, og om foring kan være et aktuelt tiltak. Dette er gjennomført i samarbeid med Østlandsforskning og Høyskolen i Hedmark.

Dette hadde som hovedkonklusjon:

Hovedkonklusjonen er at ved gitte og konstante beiteskader var foring av elg med silo gjennom vinteren robust og solid økonomisk lønnsomt. Dersom beiteskadene skal ytterligere reduseres må også andre tiltak settes inn. Elgføring betinger langsiktig robust støtte fra elgregionen. Man bør finne økonomiske fordelingsnøkler og overvåke beitepress og elghelse.

Utviklingen i flora for øvrig følges opp gjennom oppfølgingen av HCVF-områdene som er de viktigste arealer for ivaretagelse av biologisk mangfold. Det mest sentrale element i denne oppfølgingen er å registrere at de er intakt og at de ikke har vært berørt av feilhogster eller uforutsette hendelser.

I samarbeid med lokale ornitologer får flere av eiendommene, blant annet Løvenskiold Fossum overvåket faunaen, spesielt fuglestammen på hele eiendommen. Rapporten beskriver situasjonen for et stort spekter av arter. Det siteres fra denne rapporten (2012):

De to – tre siste vintre med sterk kulde og snø langt nedover i Europa, har desimert mange trekkfugler som også har sine hekkinger L / Fs skoger. Musevåk, fjellvåk, tårnfalk, rugde, tornskate m. m. og en rekke småfuglarter har blitt hardt rammet, og det kan ta mange år før bestandene bygger seg opp igjen.

Generelt sies det i rapporten at vilthensynene på eiendommen er bra, og blitt mye bedre enn de tidligere har vært.

På Losby Bruk har det de siste årene vært spesielt fokus på å legge forholdene til rette for rødliste-arten Sinober bille. Denne arten er registrert på eiendommen, som ett av få steder i Norge. Vi har i samarbeid med biolog i kommunen og forsker fra Norsk Institutt for Natuanalyse laget en plan for og gjennomført en del kontrkete tiltak for å fremme livsvilkårene for arten. Det er usikkerhet knytte til hva som er de mest effektive tiltak. Ulike tiltak er gjenmoført. Effekten blir fulgt opp, men det er foreløpig for tidlig å trekke konklusjoner. Dette arbeid startet i 2011, og har fortsatt til 2013.

På Losby er det videre registrert at ulv har etablert seg på eiendommen med reproduksjon i 2013. Det er fra eindommen sendt inn infomrasjon om obesvasjner og møkk, til statens naturoppsyn og offentlig rovviltforvaltning, og for øvrig holdt god og åpen dialog med forskningsprosjketer som overvåver både ulv- og gaupe-populasjonen i området.

Ingen større skader på skogene er registrert i 2013, fra verken vind, brann eller insekter.

Ivaretakelsen av skogens biologiske mangfold for øvrig blir i tillegg til arealene avsatt til HCVF-arealer, fulgt opp gjennom FSC-kravene til den operative skogsdrift. Det gjennomføres internkontroller av virksomheten på eiendommene, for å følge opp at kravene følges opp i den praktiske gjennomføring.

Kommunikasjons med omverden.

Alle iendommene har i løpet av 2014 gjennomført kommunikasjonstiltak med andre brukergrupper.

Eksteren henvendelser relatert til skogforvaltningen loggføres på eiendommene og rapporteres. Det er samlet loggført 10 henvendelser, hvorav 2 gjelder merknader eller spørsmål knyttet til kjørespor og oppretting av kjørespor. For øverig er det stor spredning på tema for henvendelsene. Losby Bruk har i tillegg fått en rekke henvendelser omkring oppsett av viltkamera i skogen. Disse er ikke registrert som eksterne klager eller henvendelser.

Den sosiale påvirkning av virksomheten i 2014 oppfattes ikke å skille seg fra det generelle bildet som er belyst i gruppens analyse av sosial påvikning, hvor hovedpunktene gjengis nedenfor:

Skogbruksaktivitet på eiendommene	Det hogges totalt sett vesntlig lavere volum enn tilvekst, og volum og CO2 binding økes på alle eiendommer. Alle eiendommer bidrar til lokal forsyning av "kortreist" ved.
Årlig kommunikasjon på eiendomsnivå med aktuelle eksterne brukergrupper.	Gjennomgående god kommunikasjon. 3 av eiendommer driver areal i mye brukte turområder, hvor det tas en del hanyn og liten koflikt registreres.

Årlig jakt- og fiskeaktivitet på eiendommene.	Jakt og fiskeforvaltningen totalt sett oppfattes å være bærekraftig. Bortsett fra elgjakt, som av naturlige grunner ikke kan være åpent for alle, er det god tilgjengelighet for for jakt og fiske for allmenheten på eiendommene.
Utmarkstilbud for øvrig på eiendommene i gruppen.	Det er god tilgang for allmenheten på eiendommene.

Oslo 29. juni 2015.

NORTØMMER

Erling Bergsaker